യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 5
(ഉപശമ+പ്രകരണമ്)/സർഗം 75

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

ജനകഃസ് സംസ്ഥിതോ രാജ്യേ+ വ്യവഹാര-പരോ∫പി- സൻ .
വിഗത+ജ്വര ഏവാന്ത/രനാ-കുല-മതിഃസ് സദാ .. 1

പിതാ-മഹോ ദിലീപ+സ്തേ സർവാ/രമ്ഭ-പരോ∫+പ്യലമ് .
വീത-രാഗ-തയൈ-വാന്തർ/ബുഭുജേ മേദിനീംഞ്ച് ചിരമ് .. 2

നിര+ഞ്ജന-തയാ ബു+ദ്ധോ ജനതാം പാലയംശ്-ചിരമ് .
ജീവ+ന്മുക്താ-കൃതിർ/നിത്യം/ മനൂ രാജ്യമ-പാലയത് .. 3

വിചിത്ര-ബല-യുദ്ധേഷു+ വ്യവഹാ-രേഷു ഭൂരിഷു .
മാ+ന്ധാതാ സുചിരംൻ തിഷ്ഠൻ/പ്രാപ്ത-വാ+ന്വൈ പരം പദമ് .. 4

ബലിഃഫ് പാതാല-പീഠസ്ഥഃഖ് കുർവൻഥ്.സദിവ സംസ്ഥിതിമ് .
സദാ+ ത്യാഗീ സദാ∫സക്തോ/ ജീവ+ന്മുക്ത ഇതി+ സ്ഥിതഃ .. 5

നമുചിർ/ദാനവാ-ധീശോ/ ദേവ+ദ്വന്ദ്വ-പരഃസ് സദാ .
നാനാചാര-വിചാരേഷു+ ക്വചി+ന്നാ+ന്തര/ത+പ്യത .. 6

വാസ-വാജൗ തനു+ത്യാഗീ വൃ+ത്രോ വിതത-മാനസഃ .
അന്തഃശ്-ശാന്തമനാ മാനീ/ ചകാര സുര-സംഗരമ് .. 7

കുർവ+ന്ദാനവ-കാ+ര്യാണി പാതാല-തല-പാലകഃ .
അനപായംൻ നിരാ+ക്രോശം/ പ്ര+ഹ്ലാദോ+ ഹ്ലാദമാ-ഗതഃ .. 8

ശമ്ബ/രൈക-പരോ∫+പ്യന്തഃശ്/ശമ്ബ/രൈക-തയോ-ദിതഃ .
സംസാര/ശമ്ബരം രാമ ശമ്ബരസ്/ത്യ+ക്തവാ-നിദമ് .. 9

അസ+ക്ത-ബുദ്ധിർ/ഹരിണാ കുർവ+ന്ദാനവ-സംഗരമ് .
പരാം സംവിദ-മാസാദ്യ കുശലസ്/ത്യക്തവാ-നിദമ് .. 10

സർവാ-മര-മുഖോ വ+ഹ്നി+ ക്രിയാ-ജാല-പരോ+ ഹ്യപി .
യ+ജ്ഞ/ലക്ഷ്മീ+ശ്ചിരം ഭുംങ്ക്തേ മുക്ത ഏവേഹ തിഷ്ഠതി .. 11

പീയ-മാനഃസ് സുരൈഃസ് സർവൈഃസ് സോമഃസ് സമര-സാശയഃ .
ക്വചി-ദേതി-ന സംസങ്ഗ/മാക്രാന്താ/വമ്ബരംയ് യഥാ .. 12

ബൃഹസ്-പതിർ/ദേവ-ഗുരുർ/ദാരാർഥംഞ്ച്. ചന്ദ്രയോ+ധ്യപി ..
ആചര+ന്ദിവി ചി+ത്രേഹാം/ മുക്ത ഏവ+ ഹ്യവ+സ്ഥിതഃ .. 13

ശു+ക്രോ്മ്ബര-തല+ദ്യോതീ/ ബുധഃസ് സർവാർഥ-പാലകഃ .
നിർവികാര-മതിഃഖ് കാലംൻ നയ+ത്യസുര-ദേശികഃ .. 14

ജഗദ്/ഭൂത-ഗണാങ്/ഗാനി ചിരം സംചാര+യന്നപി .
സർവദാ സർവ-സംചാരീ മുക്ത ഏവ സമീരണഃ .. 15

ലോകാ-ജവംഞ്. ജവീഭാവ+പ്രോ+ദ്വേഗ+ജ്ഞോ്+പ്യഖി+ന്നധീഃ .
ബ്ര+ഹ്മാ സമ-മനാ രാമ+ ക്ഷിപയ+ത്യായുരാ-തതമ് .. 16

ജരാ-മരണ-യു+ദ്ധാദി/+ദ്വ+ദ്വ/സംങ്-ഗര-ലീലയാ .
ചരതീ ഹ ചിരംങ് കാലം/ മുക്തോ്പി ഭഗവാൻഹരിഃ .. 17

മു+ക്തേ-നാപി+ത്രി/നേ+ത്രേണ സൗന്ദര്യ-തരു-മഞ്ജരീ .
ദേഹാർധേ ധാര്യതേ ഗൗരീ/ കാമുകേ-നേവ കാമിനീ .. 18

മു+ക്ത-യാപി ഗലേ ബ+ദ്ധോ/ ഗൗര്യാ ഗൗര+സ്ത്രി-ലോചനഃ .
സംശുദ്ധ ഇവ മുക്താനാം ഹാരഃശ്/ ശശി-കലാ-മലഃ .. 19

ഗുഹോ ഗഹന-ധീർ/വീരസ്/താര-കാദി/രണ+ക്രിയാമ് .
മുക്തോ്പി കൃതവാൻഥ്.സർവംഞ് ജ്ഞാന-രത്-നൈകസാഗരഃ .. 20

ഭൃങ്/ഗീശോ രക്ത-മാംസം സ്വം/ സ്വമാത്രേ പ്രവി-തീർണ+വാൻ .
മു+ക്ത/യൈവ ധിയാ രാമ ധീരയാ+ ധ്യാന-ധൗതയാ .. 21

മുനിർ/മുക്ത+സ്വഭാവോ്പി ജഗജ്-ജങ്ഗല-ഖ+ണ്ഡകമ് .
നാരദോ വിജഹാ-രേമം ശീതയാ കാര്യ-ശീലയാ .. 22

ജീവ+ന്മുക്ത-മനാ മാ+ന്യോ വിശ്വാ-മി+ത്രോ്+പ്യയം പ്രഭുഃ .
വേദോക്താം മഖ-നിർമാണ+ക്രിയാം സമധി-തിഷ്ഠതി .. 23

ധാരയ+ത്യവനീം ശേഷഃഖ് കരോ+ത്യർകോ ദിനാ-വലീമ് .
യമോ യമത്വംങ് കുരുതേ ജീവ+ന്മുക്ത-തയൈവ ഹി .. 24

അന്യ്+പ്യസ്-മിംസ്/ത്രിഭു-വനേ/ യക്ഷാ-സുര-നരാഃസ് സുരാഃ .
ശതശോ മുക്തതാംയ് യാതാഃസ് സന്തസ്/തിഷ്ഠ+ന്തി-സംസ്കൃതൗ .. 25

സംസ്ഥിതാ+ വ്യവ-ഹാരേഷു വിചി+ത്രാ-ചാര-ധാരിഷു .
അന്തരാ-ശീതലാഃഖ് കേചിത്/കേചി+ന്മൂഢാഃശ് ശിലാ-സമാഃ .. 26

പരമം ബോധ-മാസാദ്യ കേചിത്/കാനന-മാഗതാഃ .
യഥാ ഭൃഗു-ഭര+ദ്വാജ/വിശ്വാ-മി+ത്ര/ശുകാദയഃ .. 27

കേചി+ദ്രാജ്യേഷു തിഷ്ഠന്തി+ ച്ഛ+ത്ര-ചാമര-പാലിതാഃ .
യഥാ ജനക-ശ+ര്യാതി/മാ+ന്ധാതൃ-സഗരാ-ദയഃ .. 28

കേചി+ദ്വ്യാമനി തിഷ്ഠന്തി ധിഷ്ണ്യ/ച+ക്രാന്തര+സ്ഥിതാഃ .
യഥാ/ ബൃഹസ്/പ+ത്യുശനശ്-ചന്ദ്ര-സൂര്യ-മുനീശ്വരാഃ .. 29

കേചിത്-സുരപദേ യാതാ വിമാനാ-വലിമാ+സ്ഥിതാഃ .
യഥാഗ്നി-വായു-വരുണ/യമ-തുമ്ബുരു-നാരദാഃ .. 30

കേചിത്-പാതാല-കുഹരേ ജീവ+ന്മുക്താ+ വ്യവ+സ്ഥിതാഃ.
യഥാ ബലി-സുഹോ+ത്രാ+ന്ധ+പ്രഹ്ലാദാ+ഹ്ലാദ-പൂർവകാഃ .. 31

തിര്യ+ഗ്യോനി+ഷ്വപി സദാ വി+ദ്യ+ന്തേ കൃത-ബുദ്ധയഃ .
ദേവ-യോനി+ഷ്വപി+ പ്രാജ്ഞാ വിദ്യ+ന്തേ മൂർഖ-ബുദ്ധയഃ .. 32

സർവം സർവേണ സർവ+ത്ര സർവഥാ സർവ-ദൈവ ഹി .
സംഭവ+ത്യേവ സർവാത്മ+ന്യാത്മ+ന്യാതത-രൂപിണി .. 33

വിധേർ/വിചിത്രാ നിയതി/രന+ന്താ/രമ്ഭ-മ+ന്ഥരാ .
സംനി-വേശാംശ/വൈചി+ത്ര്യാത്-സർവം സർവത്ര ദൃശ്യതേ .. 34

വിധിർ/ദൈവം വിധിർ/ധാതാ സർവേശഃശ്/ ശിവ ഈ+ശ്വരഃ .
ഇതി നാമഭി-രാത്മാ നഃഫ് പ്രത്യക്-ചേതന ഉ+ച്യതേ .. 35

അസ്+(തി-അ)വസ്-തുനി വസ്+(തു-അ)+ന്തഃഖ്
കാഞ്ചനം സികതാ+സ്വിവ .
അസ്തി വസ്തു+ന്യവസ്/ത്വന്തർ-മലം ഹേമ-കണേ+ഷ്വിവ .. 36

അയു+ക്തേ യു+ക്തതാ യു+ക്ത്യാ+ പ്രേ+ക്ഷ്യ-മാണാ+ പ്രദൃ+ശ്യതേ .
പാപ+സ്യ ഹി ഭയാ+ല്ലോകോ രാമ ധർമേ+ പ്രവർതതേ .. 37

അസ+ത്യേ സത്യതാ സാധോ ശാ+ശ്വതീ പരി-ല+ക്ഷ്യതേ .
ശൂന്യേന+ ധ്യാന-യോഗേന ശാ+ശ്വതം പദമാ+പ്യതേ .. 38

യ+ന്നാസ്തി തദുദേ+ത്യാശു ദേശ-കാല-വിലാസതഃ .
ശശകാഃശ് ശ്രൃങ്ഗ-വന്തോ ഹി/ ദൃ+ശ്യ+ന്തേ ശമ്ബര+സ്ഥിതൗ .. 39

യേ വ+ജ്ര-സാരാഃസ്/ സുദൃഢാ ദൃശ്യ+ന്തേ തേ+ ക്ഷയംങ് ഗതാഃ .
കല്പ+സ്യാന്തേ യഥേ+ന്ദ്വർക-ധരാബ്ധി-വിബുധാ-ദയഃ .. 40

ഇതി പശ്യ+ന്മഹാ-ബാഹോ ഭാവാ-ഭാവ-ഭവ+ക്രമമ് .
ഹർഷാ-മർഷ-വിഷാ-ദേഹാഃസ് സംൻ-ത്യജ്യ സമതാംവ് വ്രജ .. 41

അസത്-സദേവ ഭാതീഹ സദ-സ+ച്ചാപി ദൃ+ശ്യതേ .
ആസ്ഥാ-നാ+സ്ഥേ പരി+ത്യജ്യ തേനാശു സമതാംവ് വ്രജ .. 42

മുക്തൗ രാഘവ ലോകേ്സ്മിൻ/ന+ പ്രാപ്തിഃസ് സംഭവ+ത്യലമ് .
അപ്ര-വൃത്തൗ വിവേകസ്യ മഗ്നാ ഹി ജന-കോടയഃ .. 43

മു+ക്തൗ രാഘവ ലോകേ്യസ്മിൻ/പ്രാപ്തി-രസ്തി സദൈവ ഹി .
പ്രവൃ+ത്ത്യാ ഹി വിവേ-ക+സ്യ വിമുക്താ ഭൂത-കോടയഃ .. 44

പ്രവി-വേകാ-വിവേ-കാ+ഭ്യാം/ സുലഭാ-ല+ഭ്യതാംങ്ങ് ഗതാ .
മുക്തിർ/മനഃഹ+ക്ഷയ+പ്രാപ്ത്യാ/ വിവേകംൻ തേന ദീപയ .. 45

ആത്മാവ-ലോകനേ യത്നഃഖ് കർതവ്യോ ഭൂതി-മിച്ഛതാ .
സർവ-ദുഃഖ-ശിരശ്/ഛേദ ആത്മാ-ലോകേന ജായതേ .. 46

നീരാഗാ നിരുപാ-സങ്ഗാ ജീവ+ന്മുക്താ മഹാ-ധിയഃ .
സംഭ-വ+ന്തീഹ ബഹുശഃസ് സുഹോത്ര-ജനകാ ഇവ .. 47

തസ്മാ+ത്ത്വ-മപി വൈരാഗ്യ-വിവേ-കോദിത-ധീരധീഃ .
ജീവ+ന്മുക്തോ വിഹര ഭോ സമ-ലോഷ്ടാശ്മ-കാഞ്ചനഃ .. 48

ദ്വിവിധാ മുക്തതാ ലോകേ വിദ്യതേ ദേഹ-ധാരിണാമ് .
സദേ/ഹൈകാ വിദേ-ഹാന്യാ വിഭാ-ഗോ്യംൻ തയോഃശ് ശ്രൃണു .. 49

അസം-സങ്ഗാത്/പദാർ/ഥാനാം മനഃശ്-ശാന്തിർ/വിമുക്തതാ .
സത്യ-സത്യപി ദേഹേ സാ സംഭവ+ത്യനഘാ-കൃതേ .. 50

സ്നേഹ/സംക്ഷയ-മേവാങ്ഗ/ വിദുഃഖ് കൈവല്യ-മുത്തമമ് .
തത്-സംഭവതി ദേഹ+സ്യ ഭാവേ ചാഭാവ ഏവ ച .. 51

യോ ജീവതി ഗത+സ്നേഹഃസ് സ ജീവ+ന്മുക്ത ഉച്യതേ .
സ+സ്നേഹ-ജീവിതോ ബ+ദ്ധോ മുക്ത ഏവ തൃതീയകഃ .. 52

യ+ത്നോ യ+ത്നേന കർത+വ്യോ മോ+ക്ഷാർഥംയ് യുക്തി-പൂർവകമ് .
യ+ത്ന-യുക്തി-വിഹീന+സ്യ/ ഗോഷ്പദംൻ ദുസ്തരം ഭവേത് .. 53

ന+ത്വന+ധ്യവ-സായ+സ്യ ദുഃഖായ വിപുലാ+ത്മനേ .
ആത്മാ പര-വശഃഖ് കാര്യോ മോഹ-മാശ്രിത്യ കേവലമ് .. 54

സുമഹ+ദ്ധൈര്യ-മാലമ്ബ്യ മനസാ+ വ്യവസാ-യിനാ .
വിചാര-യാ+ത്മ-നാ+ത്മാന/മാ+ത്മന+ശ്ചിര-സിദ്ധയേ .
വിതതാ+ധ്യവ-സായസ്യ ജഗദ്/ഭവതി/ഗോഷ്പദമ് .. 55

യദുപ-ഗതഃസ് സുഗതഃഫ് പദം പ്രധാനം
യദപ-ഗതോ്യ+ധ്രുവതാംൻ നൃപശ്ച കശ്ചിത് .
യദുപ-ഗതാഃഫ് പദ-മുത്തമം മഹാന്തഃഫ്-
പ്രയ-തന-കല്പ-തരോർ/മഹാ-ഫലംൻ തത് .. 56

ഇ+ത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോപായേ-ഷൂപ-ശമ+പ്രകരണേ മുക്താ-മുക്ത-വിചാരോ നാമ പഞ്ച-സപ്തതി-തമഃസ് സർഗഃ .. 75 ..
ഓം

****

CHECKED BY GURU P.R.IYER
8.11.23